

De literaire geheimen van een beroepsverenigingsarchief: De Auteursbond

Docenten: Mathijs Sanders (m.p.j.sanders@rug.nl)

Sandra van Voorst (s.van.vorst@rug.nl)

Archieven vormen een rijke bron voor wie het literaire bedrijf wil doorgronden. Brieven, dagboeken, foto's, notulen en manuscripten vertellen het verhaal achter de organisaties die zorgen voor de productie en verspreiding van literatuur. **Wie een nog onbekend archief opent, is eigenlijk een avonturier, op zoek naar sporen uit het literaire verleden.**

Voor dit college laten we het (tot nu toe nog niet toegankelijke!) **archief van de Auteursbond** van het Literatuurmuseum naar een speciale kluis in de UB komen. De Auteursbond is de beroepsvereniging van schrijvers en vertalers, de opvolger van de beroemde Vereniging Voor Letterkundigen (1905) en Vereniging van Schrijvers en Vertalers. De vereniging is verweven met tal van andere organisaties die de belangen van auteurs en van literatuur behartigen. We zijn tijdens dit college de eersten die de archiefdozen openmaken, alles wat er in zit mogen lezen, verkennen en toegankelijk maken, zowel door te sorteren als verhaallijnen te destilleren. Welke beelden zal dit opleveren van decennia literaire belangenbehartiging en discussies over de maatschappelijke en financiële positie van schrijvers; welke auteurs bemoeiden zich ermee (en hoe); hoe verliepen de onderhandelingen over auteursrechten en hoe liepen de ruzies over royalties af, enz. enz.?

De rol van de taalverwerver in taalverandering

Docent: Annemarie van Dooren (a.m.f.van.dooren@rug.nl)

Onze taal verandert voortdurend: Nieuwe woorden maken hun entree en andere verdwijnen snel. Sommige mensen zeggen (én schrijven) nu bijzinnen met een hoofdzinsvolgorde zoals "Sam kon niet komen terwijl hij heeft niks beters te doen." Wie zet taalveranderingen in gang? Zijn het kinderen die de taal aan het verwerven zijn, of tweedetaalleerders? Of juist jongeren en volwassenen? In dit college gaan we met behulp van corpora en enquêtes uitzoeken **wie bepaalde taalveranderingen in gang zet, waarom, en op welke manier.**

In de eerste helft van dit college bespreken we verschillende theorieën over taalverandering en de rol van de taalverwerver daarin. We kijken ook naar specifieke voorbeelden van taalverandering op het gebied van de syntaxis en de semantiek; afgelopen jaar zijn de volgende vijf onderwerpen aan bod gekomen, maar het programma staat niet vast - studenten mogen sowieso één college zelf invullen.

- 'hun' als onderwerp ('Hun studeren taalkunde.')
- weglatingen van lidwoord en voorzetsel ('Ik ga stad - jij ook?')
- modalen ('Het wil nog wel regenen vandaag.')
- Poldernederlands ('Wai zain vrai vandaag')
- woordvolgorde ('Sam kon niet komen terwijl hij heeft niks beters te doen.')

Naast de wetenschappelijke literatuur bespreken we ook hoe taalkunde in de media naar voren komt, in bijvoorbeeld praatprogramma's en in de krant. Hoe praat je over taalkunde met een algemeen geïnteresseerd publiek, zeker als het gaat om taalverandering waar de nodige weerstand tegen bestaat? In de tweede helft van dit college voeren de studenten een eigen onderzoek uit en doen daarvan mondeling en schriftelijk verslag, in de vorm van een populair-wetenschappelijke presentatie en een essay.

Een schaterend tijdvak! Humor van middeleeuwen naar vroegmoderne tijd

Docent: Femke Kramer (f.l.kramer@rug.nl)

Net als in onze tijd waren in de zgn. 'lange zestiende eeuw' de normen voor het komische sterk in beweging. Humor werd beschouwd als belangrijk wapen tegen de gevreesde melancholie maar kwam in de loop van de eeuw steeds meer onder druk van religieuze en sociale spanningen te staan. Dat geldt zowel voor vrijblijvende lol zoals die in rederijerskluchten werd gecultiveerd, als voor kritische satire zoals die vooral via sinnekens tot uiting kwam in zinnespelen.

In deze cursus verdiep je je in de **toenmalige paradigmaverschuivingen in zowel de humorpraktijk als het theoretische metadiscours**. Tegen de achtergrond hiervan bestudeer je een of enkele theaterteksten uit de vroegmoderne tijd in het licht van veranderende maatschappelijke omstandigheden en verschuivende ideologische en culturele normen. Je kunt ervoor kiezen om deze met humor uit het heden en nabije verleden te vergelijken.

Behalve met een traditioneel onderzoeksverslag kun je deze cursus ook afsluiten met een alternatief eindproject. Je kunt daarbij denken aan een essay, podcast of videoclip, een lesbrief voor docenten in het voortgezet of theateronderwijs, of een creatief project, zoals (een script of plan voor) een eigentijds zinnespel of een moderne klucht.

Lezen, schrijven en leren in een digitale samenleving

Docent: Veerle Baaijen (v.m.baaijen@rug.nl)

In de publieke discussie klinkt vaak de zorg: jongeren lezen en schrijven steeds minder. Hun taalgebruik verschuift richting digitale media – van korte appberichten tot eindeloze informatiestromen op sociale media. Digitalisering wordt regelmatig in verband gebracht met ontleding, afnemende schrijfvaardigheid en achteruitgang in kennisverwerving. Maar in hoeverre is dat beeld terecht? Wat weten we eigenlijk over de invloed van schermgebruik op het lerende brein?

In dit onderzoekscollege Taalbeheersing verkennen we **vanuit cognitief-psychologisch perspectief de relatie tussen lezen, schrijven en leren in een digitaal tijdperk**.

We bestuderen onder meer:

- de rol van lezen en schrijven in kennisconstructie;
- de invloed van voorkennis op tekstbegrip;
- en vooral: de mogelijke effecten van digitalisering op deze cognitieve leerprocessen.

We starten met een verkenning van relevante literatuur over lezen, schrijven en leren – binnen én buiten de digitale context. Want om de invloed van digitalisering te begrijpen, moeten we eerst zicht krijgen op hoe deze mentale processen zich tot elkaar verhouden en welke rol voorkennis daarin speelt. Vervolgens brengen we de theorie in praktijk: je neemt deel aan een experiment, analyseert zelf de verkregen data en reflecteert kritisch op de uitkomsten. Op basis van de bestudeerde literatuur en je eigen bevindingen werk je een onderzoeksvoorstel uit voor een studie naar de impact van digitalisering op een aspect van leren, lezen en/of schrijven dat jou persoonlijk interesseert.